

הַנְקָרָאֵת שֵׁם. וְהַנְהִיגַת הַתְּאֵוָה וְהַיִּצְרַת הָרַע, הַמְנַהֵיג וְהַמְחַמֵּם אֶת הַגּוּף בְּדָבָר עֲבֹרוֹת, וְהַיִּצְרַת הַנְקָרָאֵת חֵם. וְהַנְהִיגַת הַיִּצְרַת הַטּוֹב, הַמְנַהֵיג אֶת הָאָדָם בְּכָל טוֹב, וְלִפְּוֹת מַעֲשָׂיו בַּתּוֹרָה וּבִיְרַאת הַשֵּׁם, וְהַיִּצְרַת הַנְקָרָאֵת יָפֵת. וְהַנְהִיגַת הַזֶּה יְנַהֵיג הָאָדָם לְהוֹלִיכֵוּ בְּדֶרֶךְ חַיִּים.

וְכִי מַעֲכָב וּמִפְסִידוֹ? (בְּרַאשִׁית ו) וְתַשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים. זֶהוּ הַגֶּלֶם, הַמִּפְסִיד וְהַמְשַׁחֵת אֶת הַכֹּל. וְעָלָיו אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחֻכְמָתוֹ, (מְשָׁלִי ו) מִשְׁחֵת נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָה. מַה זֶה הוּא יַעֲשֶׂנָה? אָמַר רַבִּי פְּרוֹסְפָדָאִי, הַגֶּלֶם יַעֲשֶׂנָה נִשְׁחָתֵת.

דְּבַר אַחַר, אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח, מֵהַ כְּתוּב לְמַעַלָּה מִהַעֲנִיָן? (בְּרַאשִׁית ו) וַיִּנְחֵם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, בֵּא וּרְאֵה שְׂאִין כְּמִדַּת בְּשָׂר וְדָם מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִדַּת בְּשָׂר וְדָם - עוֹשֶׂה מֵהַ שְׁעוֹשָׂה, וְלֹאֲחַר כֵּן מִתְחַרֵּט וּמִתְעַצֵּב מִמֶּנּוּ. יְכוּל אִף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כֵּן?

בֵּא תִשְׁמַע, שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ל) רְאֵה נִתְמִי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַמּוֹת וְאֶת הָרַע. וְהַזְהִיר לְאָדָם וְאָמַר (שֵׁם ל יט) וּבְחַרְתָּ בְּחַיִּים לְמַעַן תַּחְיֶה. וְאִם הוּא בְּעוֹנוֹ יָמוֹת, שְׂנֵאֲמַר (מְשָׁלִי ה) עוֹנוֹתָיו יִלְכְּדֵנוּ אֶת הָרָשָׁע. כִּף כְּתוּב (בְּרַאשִׁית ו) וַיִּרְא ה' כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲנִי רוֹאֶה כִּי כָל מַחֲוִיבִים, וְאִם יָכֹלוּ בְּרַעְתָם, הָרִי יֵאָבֵד עוֹלָמִי. כִּיֵּן שְׂרָאָה לְנַח וּבְנָיו שְׁהִיוּ צַדִּיקִים וַיִּשְׁאָר פְּלִיטָה בְּעוֹלָם, הַתְּנַחֵם וְשִׂמַח.

וְאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מֵהוּ וַיִּנְחֵם, לְשׁוֹן נַחְמָה הוּא. וְכֵן כָּל וַיִּנְחֵם שְׁבַתּוֹרָה לְשׁוֹן נַחְמָה הוּא. רוֹאֶה

הַנְשָׂמָה, לְהִיּוֹת לוֹ עֶזֶר בְּעֲבוּדַת בּוֹרְאוֹ, וְהַיִּצְרַת הַנְקָרָאֵת שֵׁם. וְהַנְהִיגַת הַתְּאֵוָה, וְהַיִּצְרַת הָרַע, הַמְנַהֵיג וְהַמְחַמֵּם אֶת הַגּוּף בְּדָבָר עֲבֹרוֹת, וְהַיִּצְרַת הַנְקָרָאֵת חֵם. וְהַנְהִיגַת הַיִּצְרַת טוֹב, הַמְנַהֵיג אֶת הָאָדָם בְּכָל טוֹב, וְלִפְּוֹת מַעֲשָׂיו בַּתּוֹרָה וּבִיְרַאת הַשֵּׁם, וְהַיִּצְרַת הַנְקָרָאֵת יָפֵת. וְהַנְהִיגַת הַזֶּה יְנַהֵיג הָאָדָם לְהוֹלִיכֵוּ בְּדֶרֶךְ חַיִּים.

וְכִי מַעֲכָב וּמִפְסִידוֹ. וְתַשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים, זֶהוּ הַגֶּלֶם, הַמִּפְסִיד וְהַמְשַׁחֵת אֶת הַכֹּל. וְעָלָיו אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחֻכְמָתוֹ, (מְשָׁלִי ו לב) מִשְׁחֵת נַפְשׁוֹ (דף כו ע"ב) הוּא יַעֲשֶׂנָה. מֵאִי הוּא יַעֲשֶׂנָה, אָמַר רַבִּי פְּרוֹסְפָדָאִי הַגֶּלֶם יַעֲשֶׂנָה נִשְׁחָתֵת.

דְּבַר אַחַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נַח, מֵהַ כְּתוּב לְמַעַלָּה מִהַעֲנִיָן, וַיִּנְחֵם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בְּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, בֵּא וּרְאֵה שְׂאִין כְּמִדַּת בְּשָׂר וְדָם, מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִדַּת בְּשָׂר וְדָם, עוֹשֶׂה מֵהַ שְׁעוֹשָׂה, וְלֹאֲחַר כֵּן מִתְחַרֵּט וּמִתְעַצֵּב מִמֶּנּוּ. יְכוּל אִף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כֵּן.

הֵא שְׁמַע, דְּכָתִיב (דְּבָרִים ל טו) רְאֵה נִתְמִי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַמּוֹת וְאֶת הָרַע. וְהַזְהִיר לְאָדָם וְאָמַר, (שֵׁם ל יט) וּבְחַרְתָּ בְּחַיִּים לְמַעַן תַּחְיֶה. וְאִם הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רָע, הוּא בְּעוֹנוֹ יָמוֹת. שְׂנֵאֲמַר, (מְשָׁלִי ה כב) עוֹנוֹתָיו יִלְכְּדֵנוּ אֶת הָרָשָׁע. כִּף כְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ו ה) וַיִּרְא ה' כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי רוֹאֶה כִּי כָל מַחֲוִיבִים, וְאִם יָכֹלוּ בְּרַעְתָם, הָרִי יֵאָבֵד עוֹלָמִי. כִּיֵּן שְׂרָאָה לְנַח וּבְנָיו שְׁהִיוּ צַדִּיקִים וַיִּשְׁאָר פְּלִיטָה בְּעוֹלָם, הַתְּנַחֵם וְשִׂמַח.

וְאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הֵאֵי וַיִּנְחֵם, לְשׁוֹן נַחְמָה הוּא. וְכֵן כָּל וַיִּנְחֵם שְׁבַתּוֹרָה, לְשׁוֹן